

วิธีการดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อศึกษามีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้าน การประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบโครงสร้างของการจัดการประชาสัมพันธ์ของ กระทรวงศึกษาธิการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบหน่วยงานให้สะดวกและคล่องตัวกว่าเดิม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความถูกต้องและความบกพร่องในการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานประชาสัมพันธ์ของกระทรวง ศึกษาธิการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจะเป็นข้อมูลอันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารตระหนักถึง ความสำคัญในการจัดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ลักษณะข้อมูลที่ได้มาแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ ระเบียบ คำสั่ง หนังสือพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และการประชาสัมพันธ์ทั่วไป
2. ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มผู้บริหารระดับกรม ร้อยละ 100
2. กลุ่มผู้บริหารระดับกอง ร้อยละ 100

นอกจากนี้ยังได้ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างกับผู้รับผิดชอบงานการประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการ 13 ส่วนราชการในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ

ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ถือได้ว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดและดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในส่วนราชการต่าง ๆ จึงไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ดังนั้น จึงมีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 144 คน และจำแนกตามรายละเอียดในแต่ละส่วนราชการตามทำเนียบข้าราชการของกระทรวงศึกษาธิการได้ดังนี้

ตารางที่ 1

บัญชีรายชื่อส่วนราชการและจำนวนประชากรทั้งหมด

ข้อที่	ส่วนราชการ	ผู้บริหารระดับกรม		ผู้บริหารระดับกอง	
		จำนวนส่ง	จำนวนรับ	จำนวนส่ง	จำนวนรับ
* 1.	สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี	-	-	1	1
** 2.	สำนักงานปลัดกระทรวง	10	10	8	8
3.	กรมการฝึกหัดครู	3	3	8	6
4.	กรมการศาสนา	3	3	7	7
5.	กรมการศึกษานอกโรงเรียน	2	2	7	6
6.	กรมพลศึกษา	3	3	7	7
*** 7.	กรมวิชาการ	2	1	7	6
8.	กรมศิลปากร	3	2	10	10
9.	กรมสามัญศึกษา	4	4	16	16
10.	กรมอาชีวศึกษา	3	3	11	8
11.	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	3	3	5	5
12.	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	2	2	5	5
13.	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	2	2	4	4
14.	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	2	1	6	4
	รวมทั้งสิ้น	42	39	102	93

* ไม่มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการ แต่ใช้การประชาสัมพันธ์ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวง

** รวมทั้งผู้ตรวจราชการกระทรวงชั้น 1 จำนวน 6 ท่าน

*** รองอธิบดี 1 ท่าน กำลังอยู่ในระหว่างกำลังศึกษาต่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ
 ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อศึกษาดังโครงสร้างของการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
 ใช้สำหรับผู้ที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
 ชุดที่ 2 เป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) และแบบประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ใช้สำหรับผู้บริหารระดับกรมและผู้บริหารระดับกอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการให้ข้อมูลมาใน 2 ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และการส่งแบบสอบถามให้
 ประชากรเป็นคำตอบ ดังนั้น การสร้างเครื่องมือจึงแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 การสร้างแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง
 แบบสัมภาษณ์นี้มีคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ ประกอบไปด้วย

1. การจัดสายงานการบริหารการประชาสัมพันธ์
2. นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการประชาสัมพันธ์
3. ตำแหน่งบุคลากรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์
4. หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานหรือบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์

5. กิจกรรมในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
6. การติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ (สำหรับเรื่องนี้มีคำถาม 2 ข้อ)
7. งบประมาณค่าใช้จ่าย

ชุดที่ 2 การสร้างแบบสอบถาม

เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุม และสามารถรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
 ได้อย่างครบถ้วน จึงได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว มีคำถามแบบตรวจสอบ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating Scale) ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกรมและระดับกอง ต่องานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเทคนิควิธีดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามขึ้น โดยเน้นถึงความสำคัญ และเทคนิควิธีของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่ควรปฏิบัติ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการขบวนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	12 ข้อ
ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน	10 ข้อ
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน (กรม) ของกระทรวง	8 ข้อ
ด้านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์	9 ข้อ
ด้านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทางหนังสือพิมพ์	10 ข้อ
ด้านการใช้สื่อทางเอกสารสิ่งพิมพ์ จดหมาย และป้ายประกาศ	
เผยแพร่	7 ข้อ
ด้านการใช้กิจกรรมและบริการอื่น ๆ	6 ข้อ
	รวม 62 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 12 ข้อ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานด้านต่าง ๆ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้จัดพิมพ์แล้วนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบ แก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. นายชม ภูมิภาค นายกสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
2. นายบังเอิญ มุสิกพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนการประชาสัมพันธ์
กรมประชาสัมพันธ์
3. นายประจวบ อินออก ผู้จัดการฝ่ายการประชาสัมพันธ์ ธนาคารกรุงเทพ
4. นายสมพงษ์ ลีธอาจารย์ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ กองกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

5. นายจำลอง อินประเสริฐ กองข่าวภายในประเทศ กรมประชาสัมพันธ์
 6. นายโพยม วรรณศิริ กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ
 7. นายฉวีชัย ทองมี ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด จังหวัดนครปฐม

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาคำถามแต่ละข้อ แล้วประเมินผลการจัดการประชาสัมพันธ์
 ของแต่ละส่วนราชการ โดยอาศัยข้อเท็จจริงและการปฏิบัติจริงในส่วนราชการที่ตนสังกัดอยู่
 เป็นหลัก

การแปลความหมายของช่วงคะแนนเฉลี่ย ใ้จัดช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

0.00 - 0.49	ไม่มีเลย
0.50 - 1.49	น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	น้อย
2.50 - 3.49	มาก
3.50 - 4.00	มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในด้านการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างไปทำการสัมภาษณ์
 ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการ 13 ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ในก้านแบบสอบถาม สรรวจความคึกเห็น ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความกรุณาจาก
 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากผู้บริหาร
 ระดับกรมและผู้บริหารระดับกอง จากส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้วิจัย
 จัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด คือ

ผู้บริหารระดับกรม จำนวน 42 ฉบับ ได้รับคืน 39 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.86

ผู้บริหารระดับกอง จำนวน 102 ฉบับ ได้รับคืน 93 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.18

รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 144 ฉบับ ได้รับคืนมา 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และเสนอข้อมูลด้วยการเขียนแผนภูมิและการบรรยาย
2. ส่วนที่เป็นข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยายเป็นค่าร้อยละ
3. ส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการประชาสัมพันธ์ตามรายการในแบบสอบถามทั้งหมด วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของความถี่จากค่า ข้อมูลส่วนตัวแต่ละข้อ และแต่ละค่าตอบในข้อเดียวกัน ของผู้บริหารระดับกรมและผู้บริหารระดับกอง โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}^1$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

¹ ประคอง วรรณสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 40.

3. หากการกระจายของความถี่เห็นในแต่ละคำตอบ เป็นค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{Efx^2}{N} - \left(\frac{Efx}{N}\right)^2} \quad 1$$

เมื่อ S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Efx^2 = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

Efx = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, หน้า 51.